

הלכות קידוש החודש פרק טו

פרק טו

מקום הירח האמיתי

א.

אם תרצה לידע מקום הירח האמיתי בכל יום שתראה,
תוציא תחילה אמצע הירח לשעת הראייה לאותו הלילה שתראה,
וכן תוציא אמצע המסלול ואמצע השמש לאותו העת,
ותגרע אמצע השמש מאמצע הירח,
והנשאר תכפול אותו, וזה הוא הנקרא מרחק הכפול:

ב.

וכבר הודענו שלא באנו בכל אלו החשבונות שעשינו בפרקים אלו אלא
לדעת ראיית הירח. ולעולם אי אפשר שיהיה מרחק זה הכפול בליל הראייה
שייראה בה הירח אלא מחמש מעלות עד שתים ושישים מעלות, ואי אפשר
שיוסיף על זה ולא יגרע ממנו:

ג.

והואיל והדבר כן, התבונן במרחק זה הכפול,
אם יהיה המרחק הכפול חמש מעלות או קרוב לחמש - אין חוששין
לתוספת, ולא תוסיף כלום:

ואם יהיה המרחק הכפול משש מעלות עד אחת עשרה מעלות - תוסיף על אמצע המסלול מעלה אחת:

ואם יהיה המרחק הכפול משתים עשרה מעלות עד שמונה עשרה מעלות - תוסיף על אמצע המסלול שתי מעלות:

ואם יהיה המרחק הכפול מתשע עשרה מעלות עד ארבע ועשרים מעלות - תוסיף על אמצע המסלול שלש מעלות:

ואם יהיה המרחק הכפול מחמש ועשרים מעלות עד אחת ושלשים מעלות - תוסיף על אמצע המסלול ארבע מעלות:

ואם יהיה המרחק הכפול משתים ושלשים מעלות עד שמונה ושלשים מעלות - תוסיף על אמצע המסלול חמש מעלות:

ואם יהיה המרחק הכפול מתשע ושלשים מעלות עד חמש וארבעים מעלות - תוסיף על אמצע המסלול שש מעלות:

ואם יהיה המרחק הכפול משש וארבעים מעלות עד אחת וחמישים מעלות - תוסיף על אמצע המסלול שבע מעלות:

ואם יהיה המרחק הכפול משתים וחמישים מעלות עד תשע וחמישים מעלות - תוסיף על אמצע המסלול שמונה מעלות:

ואם יהיה המרחק הכפול משישים מעלות עד שלש ושישים מעלות - תוסיף על אמצע המסלול תשע מעלות.

ומה שיהיה אמצע המסלול אחר שתוסיף עליו מעלות אלו, הוא הנקרא המסלול הנכון:

ד.

ואחר כך תראה כמה מעלות הוא המסלול הנכון,

אם היה פחות ממאה ושמונים מעלות - תגרע מנת המסלול הזה הנכון מאמצע הירח לשעת הראייה,

ואם היה המסלול הנכון יתר על מאה ושמונים מעלות עד שלש מאות ושישים - תוסיף מנת זה המסלול הנכון על אמצע הירח לשעת הראייה. ומה שיהיה האמצע אחר שתוסיף עליו או תגרע ממנו - הוא מקום הירח האמיתי לשעת הראייה:

ה.

ודע, שאם יהיה המסלול הנכון מאה ושמונים בשוה, או שלש מאות ושישים בשוה - אין לו מנה, אלא יהיה מקום הירח האמצעי לשעת הראייה הוא מקומו האמיתי:

י.

וכמה היא מנת המסלול?

אם יהיה המסלול הנכון עשר מעלות - תהיה מנתו חמישים חלקים:
ואם יהיה המסלול הנכון עשרים מעלות - תהיה מנתו מעלה אחת ושמונה ושלשים חלקים:

ואם יהיה שלשים - תהיה מנתו שתי מעלות וארבעה ועשרים חלקים:

ואם יהיה ארבעים - תהיה מנתו שלש מעלות ושישה חלקים:

ואם יהיה חמישים - תהיה מנתו שלש מעלות וארבעה וארבעים חלקים:

ואם יהיה שישים - תהיה מנתו ארבע מעלות ושישה עשר חלקים:

ואם יהיה שבעים - תהיה מנתו ארבע מעלות ואחד וארבעים חלקים:

ואם יהיה שמונים - תהיה מנתו חמש מעלות:

ואם יהיה תשעים - תהיה מנתו חמש מעלות וחמישה חלקים:

ואם יהיה מאה - תהיה מנתו חמש מעלות ושמונה חלקים:

ואם יהיה מאה ועשר - תהיה מנתו ארבע מעלות ותשעה וחמישים חלקים:

ואם יהיה מאה ועשרים - תהיה מנתו ארבע מעלות וארבעים חלקים:

ואם יהיה מאה ושלושים - תהיה מנתו ארבע מעלות ואחד עשר חלקים:

ואם יהיה מאה וארבעים - תהיה מנתו שלש מעלות ושלשה ושלושים חלקים:

ואם יהיה מאה וחמישים - תהיה מנתו שתי מעלות ושמונה וארבעים חלקים:

ואם יהיה מאה ושישים - תהיה מנתו מעלה אחת ושישה וחמישים חלקים:

ואם יהיה מאה ושבעים - תהיה מנתו תשעה וחמישים חלקים:

ואם יהיה מאה ושמונים בשוה - אין לו מנה, כמו שאמרנו, אלא מקום הירח האמצעי הוא המקום האמיתי:

ז.

ואם יהיה המסלול הנכון יתר על מאה ושמונים מעלות, תגרע אותו משלש מאות ושישים ותדע מנתו, כדרך שעשיתה במסלול השמש.

וכן, אם יהיו במנין המסלול אחדים עם העשרות, תקח מן היתר שבין שתי המנות כפי האחדים. כדרך שביארנו במסלול השמש במנות שלו, כך תעשה במסלול הנכון במנות שלו:

ח.

כיצד?

הרי שרצינו לידע מקום הירח האמיתי בתחילת ליל ערב שבת שיומו שני לחודש אייר משנה זו שהיא שנת העיקר, ומנין הימים הגמורים מתחילת ליל העיקר עד תחילת ליל זה שאנו רוצים לידע מקום הירח האמיתי בו תשעה ועשרים יום:

ותוציא אמצע השמש תחילה לליל זה, יצא לך אמצעה חמש ושלישים מעלות ושמונה ושלישים חלקים ושלש ושלישים שניות, סימנם ל"ה ל"ח ל"ג:

ותוציא אמצע הירח לשעת הראייה לעת זו, יצא לך אמצעו שלש וחמישים מעלות ושישה ושלישים חלקים ותשע ושלישים שניות, סימנם נ"ג ל"ז ל"ט: ותוציא אמצע המסלול לעת זו, יצא לך אמצעו מאה ושלש מעלות ואחד ועשרים חלקים ושש וארבעים שניות, סימנם ק"ג כ"א מ"ו.

תגרע אמצע השמש מאמצע הירח, יישאר שבע עשרה מעלות ושמונה וחמישים חלקים ושש שניות, וזה הוא המרחק.

תכפול אותו, יצא לך המרחק הכפול חמש ושלישים מעלות ושש וחמישים חלקים ושתים עשרה שניות, סימנם ל"ה נ"ו י"ב:

לפיכך תוסיף על אמצע המסלול חמש מעלות, כמו שהודענו, ויצא לך המסלול הנכון מאה ושמונה מעלות ואחד ועשרים חלקים. ואין מקפידין על החלקים במסלול, כדרך שביארנו בשמש:

ו.

ובאנו לחקור על מנת זה המסלול הנכון שהוא מאה ושמונה, נמצאת מנה שלו חמש מעלות וחלק אחד:

ולפי שהמסלול הנכון היה פחות ממאה ושמונים, תגרע המנה, שהיא חמש מעלות וחלק אחד, מן אמצע הירח, יישאר שמונה וארבעים מעלות וחמישה ושלישים חלקים ותשע ושלישים שניות.

תעשה השניות חלק, ותוסיף על החלקים, ונמצא מקום הירח האמיתי בשעה זו במזל שור בשמונה עשרה מעלות ושישה ושלישים חלקים ממעלת תשע עשרה, סימנו מ"ח ל"ו:

ועל הדרך הזאת תדע מקום הירח האמיתי בכל עת ראייה שתרצה, מתחילת
שנה זו שהיא העיקר עד סוף העולם: